

אמונה - כח של אמון

הנה בזמנינו אנו חיים במצב שענין האמונה האמיתית כמבואר בדברי ריבתינו נשכח מאיתנו ונראה שממש קשה לעמוד בו

אין כוונתו כלל לדון מהם גבלות האמונה באיזה אופנים היא מתקיימת ומתי מתחייבת ההשתדלות שבזה עוסקים הרבה מאוד מספרי רבותינו

אין כוונתו גם לעורר הלב להאמין בה' - שגם בזה אין כלל צורך

אלא להבין מהו היסוד הנפשי - מהו הרגש שבו תלוייה האמונה

איך עובדים עם רגש זה? איך הוא נוצר? ואם הוא לא נוצר איך יוצרים אותו

כתב החו"א ריש ספר אמונה וביטחון וז"ל מידת האמונה היא נטיה דקה מעדינות הנפש עכ"ל הטהור

מבואר בדברי החו"א, דענין האמונה הוא **נטיה בנפש**, היא לא איזה הבנה שכלית אלא משהו שקיים בעצם הנפש

מהי אותה נטיה בנפש,

כתב החובת הלבבות שער ד' שער הביטחון פ"ז וז"ל והנה הילד בתחילת ענינו בוטח על שדי אימו כמו שנאמר מבטחי על שדי אימי

וכאשר תחזק הכרתו משיב בטחונו על אימו **לרוב השגחתה עליו** כמו שנאמר אם לא שויתי ודומתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי

וכשתתחזק הכרתו עוד רואה כי הנהגת אמו אל אביו משיב בטחונו אליו **למעלת הגנתו עליו**

וכאשר יחזק גופו ותיתכן לו תחבולה במחיתו במלאכה או סחורה והדומה להם משיב בטחונו אל כחו ותחבולתו, מפני סכלותו בכל אשר קדם בטובת הנהגת האלהים.

ואמרו על אחד מן החסידים, שהיה לו שכן סופר מהיר, והיה מתפרנס משכר ספרותו. א"ל יום אחד: היאך ענינדך? א"ל: בטוב, בעוד ידי שלמה. ולערב היום ההוא נגדעה ידו, ולא כתב בה שאר ימיו, והיה זה ענשו מהאל יתברך על אשר בטח על ידו.

ואם יתכן לו טרפו ע"י זולתו מן הבריות, ישיב בטחונו אליהם ותנוח נפשו עליהם, וכשתחזק הכרתו, ויראה חסרונו וצרכם אל הבורא יתברך, ישיב בטחונו אליו ויסמך עליו בענינים, שאין לו יכולת בהם, ולא יוכל להמלט מהמסר בהם אל גזרת הבורא, כמו ירידת הגשמים על הזריעה והליכת הים והליכת המדברות מאין מים, ובבא שטף ובנפל הדבר בחיים, והדומה לזה מן הענינים, אשר אין בהם לאדם שום תחבולה בשום פנים, כמ"ש: ובעת דעתם יאמרו קומה והושיענו.

ואם תחזק הכרתו באלהים עוד, יבטח בו ג"כ במה שיתכן לו בו קצת תחבולה, כמו הבאת הטרף בסבות המסוכנות והמלאכות המיגעות את הגופים, ויניחם, לבטחונו באלהים, שיטריפהו במה שיהיה קל להתעסק בו יותר מהם.

ואם תחזק הכרתו באלהים יותר, ישיב בטחונו אליו בכל הסבות הקשה מהם והקלה, ויכוין בהתעסקו בהם לעבודת האלהים ולשמר מצוותיו.

וכאשר תחזק הכרתו יותר מזה בחמלת הבורא על ברואיו, ירצה במה שיהיה מגזרת האלהים לו בלבד ובלשונו ובנראהו ובנסתרו, וישמח בכל אשר עשה לו האלהים ממות וחיים וריש ועושר וחולי, לא יכסף לזולת מה שבחר לו האלהים ולא ירצה אלא מה שרצה לו, ונמסר אל האלהים ומשליך נפשו וגופו אל דינו,

ולא יגביר ענין ולא יבחר זולת מה שהוא בו מעניני עולמו, כמ"ש אחד מן הבוטחים: לא השכמתי מעולם בענין והתאויתי לזולתו.

וכאשר תחזק הכרתו באלהים יותר מזה, וידע הענין המכוון אליו בבריאתו ויציאתו אל העולם הזה הכלה, וכיך מעלת העולם האחר הקיים, ימאס בעוה"ז ובסבותיו, וימסר במחשבתו ובנפשו וגופו אל האלהים ית' וישתעשע בזכרו בבדידות, וישתומם מבלתי המחשבה בגדולתו. ואם יהיה במקלות, לא יתאוה כי אם לרצונו ולא יכסף כי אם לפגיעתו, ותטרידהו שמחתו באהבתו משמחת אנשי העולם בעולם ושמחת אנשי העולם הבא בעולם הבא. וזאת העליונה שבמדרגת הבוטחים מהנביאים וחסידים וסגולת האלהים הזכים, והוא מה שאמר הכתוב: אף אורח משפטיך ה' קוינוך לשמך ולזכרך תאות נפש, ואמר: צמאה נפשי לאלהים לאל חי. **אלה עשר מדרגות הבטחון, אשר לא ימלט בוטח מאחת מהנה.** ומצאנו ענין הבטחון בלשון הקודש מליצים בעדו בעשר מלות כנגד עשר מדרגות האלה, והם: מבטח, ומשען, ותקוה, ומחסה, ותוחלת, וחכוי, וסמיכה, ושבר, ומסעד וכסל. האלהים ישימונו מן הבוטחים עליו, הנמסרים לדינו בנראה ובנסתר ברחמיו, אמן:

מבוארים כמה ענינים יסודיים מאוד בדברי החובת הלבבות, ישנם עשר מדרגות בביטחון וג' מהם הוא הביטחון של הילד בהורים שלו א. בוטח על שדי אימו ב. משיב בטחוני על אמו ג. רואה כי הנהגת אמו אל אביו ומשיב ביטחוני אליו

ורק אז מוסיף החובת הלבבות עוד שבע מדרגות מול הקב"ה והדברים צ"ב מה הקשר בין הביטחון של הילד בהוריו לקשר עם הקב"ה

התפתחות כח האמון ע"י ההורים

ביאור הדברים הוא כשילד נולד הוא חסר כל משען וכל יכולת לחיות את החיים שלו שאין שום ייצור חי עלי אדמות שהוא משולל כל דרך לדאוג לחייו ברמה זו

וממילא הוא תלוי לגמרי באימו שתספק לו את כל צרכיו "בוטח על שדי אימו" וכשהאמא מספקת לו את כל צרכיו הגופניים אבל בעיקר הרגשיים של ההבנה לצרכים שלו, כשהוא מריגש שיש לו מקום בלב של אמא שלו מתפתח אצלו הכח החזק ביותר שקיים בנפש האדם "אמון"

הגדרת כח האמון

כח האמון - הוא כח להיות מסוגל להרפות מלנהל את החיים שלי ולתת את ניהול החיים שלי ביד מישהו שיכול לעזור לי יותר ממה שאני יכול לעזור לעצמי

את הכח הזה בנפש מפתחים ההורים בג' שלבים א. ממש כשהילד נוצר הוא בוטח באימו ב. כשהילד מתפתח יותר ויש לו דרך לנהל קצת דברים בחייו, אז אינו **בוטח על אימו** ומתמסר אליה בצורה שהוא ריק לגמרי וכל מה שיש לו תלוי באמו אלא **"משיב בטחוני על אימו לרוב השגחתה עליו"** כלומר משתמש בכח אמון שנוצר לו מהקשר עם אמו ומנוות אותו מול אימו כיון שהוא רואה כמה היא דואגת לו ויש לה מקום בלב לכל הצרכים שלו

ואז מתפתח אצלו הכח לתת אמון בדמות שתשיג עליו ותדאג לכל חסרונו

בשלב ג' בהתפתחות כח זה הוא "וכשתתחזק הכרתו עוד רואה כי הנהגת אמו אל אביו **משיב בטחוני אליו למעלת הגנתו עליו**" בשלב זה מתפתח בו כח לתת אמון בדמות של אביו שהיא דמות של הגנה עליו כלומר הוא יוכל לתת אמון בדמות שתגלו עליו

[דרך אגב ממש מדהים כל פעם מחדש איך כל התפיסות שהפסיכולוגיים מגלים ע"י מחקרים של שנים במאות בנין הנפש, וביצירת עולם הנפש (היום תחום זה התפתח מענף בפסיכולוגיה הכללית, לקטגוריה עצמית - פסיכולוגיה התפתחותית) כתוב בצורה מופרשת בדברי רבותניו ובצורה הרבה יותר עומקה וברורה]

זהו ג' השלבים בהתפתחות כח האמון בילד א. בניית עצם כח האמון מהלידה ב. בניית כח אמון בדמות אוהבת - אמא - "רוב השגחתה עליו" ג. בניית כח אמון בדמות מגינה - אבא - "למעלת הגנתו עליו"

רק אחרי שנבנה בנפש כח האמון על ג' חלקיו אפשר להפנות את הכח הזה כלפי הקב"ה ובזה ישנם ז' מדרגות שבהם אנו משתמשים בשכל כדי לכוון את כח האמון כלפי הקב"ה

אבל אדם שלא חווה ילדות כזו וכח זה לא נבנה בו, לא יוכל לגיע למעלת האמונה לא כי חסר לו איזה ידעה נוספת רוחנית אלא כי חסר לו את הכח הזה הנפש

ביאור המילה אמונה

הנה אם אנו מתבוננים המילה אמונה מורכבת מג' מילים א. אם ב. אמונ ג. אמונ-ה, כלומר אמונ ב- ה'

שלבי ההתפתחות הם - האמא בונה כח של אמונ בילד ואת אותו כח הילד מפנה להקב"ה

אם אנחנו מנסים לעבוד על האמונה כפי הדרכת רבותינו ולא רואים תוצאות כלל, זה לא אומר שאנו לא שייכים לאמונה או שיש איזה ידיעה רוחנית נוספת שאנו לא שמענו עליה, אלא יכול להיות שחסר לנו את הכח הזה בנפש לשחרר את השליטה שלנו על החיים ולתת לדמות אחרת לנהל לנו אותה, אותו כח שנבנה בילד מהוריו

החובת הלבבות פותח את שער הביטחון וז"ל שער ד - שער הביטחון פרק א - **אך מהות הבטחון היא מנוחת נפש הבוטח** ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו, שיעשה הטוב והנכון לו בענין, אשר יבטח עליו כפי יכולתו ודעתו במה, שמפיק טובתו. אבל העיקר, אשר בעבורו יהיה הבטחון מן הבוטח, ואם יפקד, לא ימצא הבטחון, **הוא שיהיה לבו בטוח במי שיבטח בו**, שיקיים מה שאמר ויעשה מה שערב ויחשב עליו הטוב במה שלא התנה לו ולא ערב עשוהו, שיעשהו נדבה וחסד.

כלומר המהות של הביטחון - הוא מנוחת הנפש

דבר זה נשמע להרבה אנשים ממש מדרגות גבהות מאוד ברוחניות - אבל זה רק מראה כמה אנחנו לא מחוברים לכח האמונ שקיים בנו - או שהוא לא קיים בנו

מנוחת נפש הבוטח - שהיה ליבו סמוך על מי שבטח עליו - זהו כל ענין הביטחון בה'

זה לא מדרגות גבהות רוחניות אלא זה לנתב את כח האמונ שקיים בנו כלפי הקב"ה וממילא אנו מרגשים רגועים ממש רגועים, בדיוק כמו שילד רגוע ביד של אמא ושל אבא אותה חוויה אנו חווים כשאנו מפנים את הכח הזה כלפי הקב"ה

ב' סיבות לפגיעה בכח זה

ישנם ב' סיבות מרכזיות שגורמות לכח האמונ להיפגע א. ההתפתחות של האמונ לא היתה כמו שמבואר לעיל ב. או שאנו לא משתמשים בכח זה בכלל בחיים

אם נשים לב אחד הדברים שהכי נפגמו בגלל הקידמה הוא - האמונ

על כל דבר יש מצלמה, כל דבר אפשר לברר באמצעות מדיה כל שהיא, אין כמעט אמונ בין אנשים כשמוכר אומר שמוצר זה מאוד זול אנו מיד בודקים, וכן ע"ז הדרך וממילא אנו לא מורגלים בכלל להשתמש בכח זה, כך שגם אם הוא קיים הוא לא פעיל וממילא מאוד קשה לנו לפעיל אותו מול הקב"ה

וביותר מזה השורש להרבה בעיות רגשיות בשורשו הוא החוסר בכח זה ובפרט התמכרויות [הארכנו הרבה בזה בחוברת על התמכרות]